

Ksenofobia w historii Ani i Mai

Scenariusz zajęć dla klasy VIII szkoły podstawowej

KLASA VIII | Rozpoznaj, wyjaśnij, wskaż działanie

Zajęcia pomagają rozpoznać rasistowskie krzywdzenie, ocenić reakcje świadków i dorosłych oraz zaplanować bezpieczną pomoc. Uczniowie analizują sześć etapów sprawy i planszę końcową „Każdy zasługuje na szacunek i bezpieczeństwo”.

Zastosowanie i organizacja

WOS, godzina wychowawcza lub zajęcia pozalekcyjne. Praca indywidualna, w parach i na forum klasy. Liczbę spotkań ustal po obejrzeniu całej sprawy. Pełna projekcja, rozmowa i wszystkie karty pracy mogą wymagać kilku spotkań. Punkty zatrzymania wyznaczają wydarzenia i plansze, bez przypisywania czasów filmom.

Cel główny

Uczeń rozpoznaje dyskryminację w historii Ani i wskazuje bezpieczne działania świadka oraz potrzebną pomoc dorosłych. Rozumie, że kolor skóry i pochodzenie rodziny nie ograniczają prawa do ochrony.

Kryteria sukcesu dla ucznia

- Nazywam krzywdzące zachowanie i uzasadniam ocenę dwoma zdarzeniami z historii, bez powtarzania wyzwisk.
- Wyjaśniam, dlaczego odmowa mediacji nie odbiera Ani prawa do pomocy, a zazdrość nie usprawiedliwia zachowania Mai.
- Układam bezpieczny plan pomocy i uzasadniam wybrany wniosek z planszy końcowej.

Powiązania z WOS w klasie VIII

Wymaganie	Działanie ucznia
III.3 Prawa ucznia	Na karcie B wskazuje drogę zgłoszenia na podstawie statutu i procedur szkoły.
IV.3 Prawa dziecka	Na karcie C analizuje fragmenty art. 2 i art. 19 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka.
IV.7 Działania NGO	Na karcie C omawia przykład działania organizacji i uzasadnia sprzeciw wobec nietolerancji.
VIII.5 Przecistawianie się ksenofobii	Rozpoznaje rasizm i uzasadnia potrzebę reakcji. Pytanie dodatkowe dotyczy łączenia tożsamości.

Zadania wspierają wskazane wymagania w zakresie opisanym w tabeli. Karta C stanowi rozszerzenie, które można przeprowadzić na osobnym spotkaniu. [2]

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Zadanie „Teraz Ty bądź Sędzią! - nowe scenariusze, nowe możliwości” jest finansowane ze środków Ministra Edukacji Narodowej - Program Młodzi Obywatele.

Powiązanie scenariusza z poradnikiem

Scenariusz rozwija kartę „Ksenofobia sprawa Ani i Mai” z poradnika metodycznego Fundacji ProPublika. Przekłada ją na pracę przy kolejnych etapach filmu, pytania, karty pracy i informację zwrotną. Do prowadzenia zajęć wystarczy ten dokument, symulator oraz szkolne informacje o pomocy.

Obszar	Miejsce w poradniku i zastosowanie
Przygotowanie i metody	Rozdziały 1 i 2, s. 3-10. Cel, dobór zakresu, samodzielny namysł i uzasadnianie odpowiedzi.
Bezpieczeństwo	Rozdział 3, s. 11-14, szczególnie s. 12. Ochrona Ani, dobrowolność i granice mediacji; nazywanie błędów dorosłych.
Powiązania programowe	Rozdział 4, s. 15. Zadania o prawach dziecka, dyskryminacji i organizacjach pozarządowych.
Karta sprawy	Rozdział 6, s. 31. Rozpoznanie dyskryminacji, wpływ grupy, bezpieczna reakcja i odróżnienie alternatywy od fabuły.
Prawo i ocena	Rozdział 7, s. 33-34; rozdział 8, s. 36; rozdział 9, s. 37 i 40. Granice filmowych uproszczeń, sprawdzenie efektów i przykłady uzasadnień.

Skrót „Poradnik” oznacza publikację „Poradnik metodyczny pracy z symulatorem rozpraw sądowych Teraz Ty bądź Sędzią!” (44 strony). Numery odnoszą się do stron publikacji PDF.

Materiały i źródła

- [1] Fundacja ProPublika, symulator „Teraz Ty bądź Sędzią!”, sprawa „Ksenofobia”. <https://www.wydaj-wyrok.pl>.
- [2] ZPE, podstawa WOS dla szkoły podstawowej: <https://zpe.gov.pl/podstawa-programowa/szkola-podstawowa/wiedza-o-spolescenstwie>.
- [3] Konwencja o prawach dziecka, art. 2 i 19 ust. 1. Tekst: <https://bip.brpd.gov.pl/biuro-rzecznika-praw-dziecka-akty-prawne/konwencja-o-prawach-dziecka/>. Fragmenty do pracy znajdują się na karcie C.
- [4] Ewa Czerniewska-Koruba, Agresja i przemoc w szkole, ORE, Warszawa 2015, wyd. II, s. 40-41: https://ore.edu.pl/wp-content/uploads/phocadownload/pracownie/Agresja_i_przemoc_w_szkole_Czerniewska_wyd.-II.pdf.
- [5] Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ”, Brunatna Księga 2011-2012, wprowadzenie opisujące monitoring rasizmu: https://www.nigdywiecej.org/pdf/pl/BRUNATNA_KSIEGA_2011-2012.pdf.
- [6] Ustawa o Krajowym Rejestrze Karnym, art. 14 ust. 2, tekst jednolity Dz.U. 2024 poz. 276 ze zm.: <https://eli.gov.pl/api/acts/DU/2024/276/text.html>. Przepis przewiduje usuwanie danych nieletnich; nie potwierdza filmowego twierdzenia o dożywotnim wpisie.

Przygotowanie i bezpieczne prowadzenie zajęć

Poradnik: rozdział 1, s. 3-7; rozdział 3, s. 11-14; karta sprawy, s. 31.

Przed spotkaniem

- Obejrzyj pełną sprawę i końcowe podsumowanie. Sprawdź dźwięk, napisy oraz możliwość zatrzymania na planszach. Przygotuj karty A i B oraz pomoce P1 „Rozpoznaj dyskryminację”, P2 „Jak pomóc osobie poniżanej” i P3 „Wsparcie i reakcja”. Kartę C wykorzystaj w rozszerzeniu.
- Sprawdź fragment statutu dotyczący praw ucznia i szkolną drogę zgłoszenia. Przygotuj nazwę funkcji osoby przyjmującej zgłoszenia oraz sposób kontaktu. Podaj też kolejny kontakt na wypadek braku skutecznej pomocy.
- Film zawiera rasistowskie wyzwiska, poniżanie w internecie, wycofanie Ani z życia szkolnego, informację o depresji i krzywdzące reakcje dorosłych. Oceń potrzeby klasy; przygotuj neutralne streszczenia i możliwość przerwy pod opieką.

Komunikat otwierający

Powiedz: „Obejrzymy historię dziewczyny poniżanej z powodu koloru skóry i pochodzenia jej rodziny. Nie powtarzamy wyzwisk i nie odgrywamy tych scen. Analizujemy bohaterów filmu. Nie musisz opowiadać o swoich doświadczeniach. Możesz pracować na streszczeniu lub poprosić o przerwę. Jeśli coś cię zaniepokoi, możesz porozmawiać ze mną po zajęciach”.

Nie proś ucznia o reprezentowanie kraju, koloru skóry ani całej grupy. Nie organizuj debaty, czy Ania zasługuje na równe traktowanie. Nie ustalaj jej obywatelstwa na podstawie wyglądu lub pochodzenia ojca.

Granice mediacji i odpowiedzialność dorosłych

Trwająca przemoc z nierównowagą sił wymaga ochrony i interwencji dorosłych. Mediacja rówieśnicza jest w tej sytuacji niewłaściwa. Propozycja nauczyciela, aby spróbować mediacji przed interwencją dorosłych, jest filmowym błędem, który trzeba nazwać. Nie odraczamy ochrony do czasu próby porozumienia. [4]

Ania nie odpowiada za dalsze zachowanie Mai dlatego, że odmówiła mediacji. Nie musi wybaczać, przyjaźnić się z Mają ani kontynuować krzywdzącej rozmowy, aby uzyskać pomoc. Zgoda na mediację i obecność dorosłych nie gwarantują bezpieczeństwa.

Gdy uczeń mówi o własnym doświadczeniu

Podziękuj za zaufanie, nie wypytuj przy klasie i nie obiecuj pełnej tajemnicy. Zapewnij rozmowę w bezpiecznych warunkach i uruchom szkolną procedurę ochrony oraz pomocy. Nie diagnozuj uczniów na podstawie reakcji na film.

Podział na spotkania

Blok A: etapy 1 i 2 oraz rozpoznanie krzywdzenia. Blok B: etapy 3 i 4 oraz reakcje dorosłych. Blok C: etapy 5 i 6, plansza końcowa i plan pomocy. Kartę C można dołączyć jako osobne rozszerzenie. Przy kontynuacji przypomnij wydarzenia bez ponownego odtwarzania poniżania.

Przebieg zajęć od wprowadzenia do skierowania do mediacji

Poradnik: rozdział 2, s. 8-10; rozdział 3, s. 12; karta sprawy, s. 31.

Etap 1 z 6 Wprowadzenie

Przed projekcją poproś o indywidualne dokończenie zdania: „Gdy ktoś jest poniżany ze względu na kolor skóry lub pochodzenie, świadek może...”. Zachowaj odpowiedzi. Odtwórz Wideo 1 i przejdź do etapu 2 bez planszy i dyskusji między nimi. Zadanie obserwacyjne: co robi Maja, co dzieje się z Anią, jak reaguje otoczenie?

Etap 2 z 6 Okoliczności sprawy

Etap obejmuje Wideo 2 i dalszy fragment okoliczności rozdzielony istniejącą planszą o internecie. Przy pytaniu „Czy wyzwiska w internecie mogą być tak samo krzywdzące jak w szkole?” daj czas na własny wybór, potem uzasadnienie w parze. Wyjaśnij, że przemoc w sieci może wyrządzać poważną krzywdę; nie trzeba czekać na jej powtarzanie, aby reagować.

Po dalszej części pokaż planszę „Co Ania powinna zrobić najpierw?”. Podkreśl potrzebę pomocy w szkole. Unikanie lekcji jest sygnałem trudnej sytuacji Ani, a odwet nie zapewnia ochrony. Uczniowie samodzielnie rozpoczynają zadanie 1 na karcie A. Następnie pokaż planszę P1 i porównajcie odpowiedzi z jej treścią.

Wprowadź pojęcia robocze: uprzedzenie to negatywne nastawienie do osoby ze względu na przypisywaną jej grupę; dyskryminacja to gorsze traktowanie związane z taką cechą; rasizm obejmuje krzywdzące przekonania i działania odnoszące się m.in. do koloru skóry. Ksenofobia oznacza niechęć lub wrogość wobec osób uznawanych za obce. Historia pokazuje rasistowską przemoc, a nie zwykłą sprzeczkę.

Omów Igę: wspiera Anię i zgłasza sytuację nauczycielowi. Jej obrażanie Mai nie jest wzorem reakcji. Poproś o bezpieczny komunikat bez wyzwisk, np. „Nie zgadzam się na poniżanie. Chodź, zgłosimy to dorosłemu”. Nie wymagaj ryzykownej konfrontacji.

Nazwij błąd nauczyciela: nie powinien uzależniać interwencji dorosłych od wcześniejszej próby mediacji. Ania już mówi o powtarzającym się prześladowaniu i obawia się dalszego obrażania. Potrzebuje ochrony teraz.

Etap 3 z 6 Dalszy bieg sprawy

Odtwórz Wideo 3. Uczniowie nazywają dalsze skutki krzywdzenia. Informacja o depresji dotyczy filmowej historii; nie służy diagnozowaniu siebie ani innych. Odmowa mediacji nie czyni Ani odpowiedzialną za dalszą przemoc.

Przy planszy „Czy mediacja może się odbyć bez zgody obu stron?” wyjaśnij: udział wymaga dobrowolnej zgody, także gdy sprawę kieruje sąd. Wykonajcie zadanie 2 na karcie A. Zgoda na rozmowę nie jest zgodą na obrażanie ani gwarancją ugody. Wróć do komunikatu o prawie do ochrony na P1.

Neutralny wariant zamiast trudnych scen

Przeczytaj: „Maja wielokrotnie poniża Anię w szkole i internecie z powodu koloru skóry i pochodzenia jej ojca. Inne osoby śmieją się i przyłączają. Ania unika szkoły i potrzebuje specjalistycznej pomocy. Iga zawiadamia nauczyciela. Po działaniach dorosłych sprawa trafia do sądu rodzinnego, który kieruje ją do mediacji”. Pokaż te same plansze i wykonaj zadania.

Przebieg zajęć od mediacji do podsumowania

Poradnik: rozdział 3, s. 11-12; rozdział 6, s. 31; rozdział 7, s. 33-34.

Etap 4 z 6 Mediacja

Etap zawiera Wideo 4 i Wideo 5. Po Wideo 4, przy pytaniu „Jak ocenić teksty o kolorze skóry w tej sprawie?”, uczniowie uzasadniają rozpoznanie przemocy i dyskryminacji. Zapowiedź „to żart” nie usuwa krzywdzącego charakteru zachowania.

Po Wideo 5, przy pytaniu o szansę na udaną mediację, odróżnij przeprosiny i działania naprawcze od samej obietnicy. Najpierw musi zostać zatrzymane krzywdzenie. Zazdrość i potrzeba uznania mogą wyjaśniać motyw Mai, ale nie usprawiedliwiają rasizmu.

Uczniowie wykonują zadanie 3 na karcie A. Nazwij zachowanie ojca Mai wspieraniem uprzedzeń i poniżania. Wypowiedzi babci Ani również zaostrzają rozmowę; krytyka tego sposobu reagowania nie zrównuje jej odpowiedzialności z odpowiedzialnością Mai za prześladowanie. Dorosły prowadzący powinien zatrzymać obrażanie i zadbać o bezpieczeństwo Ani.

Etap 5 z 6 Finał sprawy

Odtwórz Wideo 6. Zwróć uwagę na dalsze poniżanie podczas spotkania, wyjście Ani, powrót sprawy do sądu, nadzór kuratora i późniejszą eskalację. Nie przypisuj Ani winy za opuszczenie krzywdzącej rozmowy. Nie wyprowadzaj reguły, że brak przeprosin automatycznie prowadzi do zakładu poprawczego.

Ważne objaśnienie: zdanie narratora o pozostawianiu wpisu o kuratorze w rejestrze karnym do końca życia jest nieprawidłowe. Powiedz: „Prawo przewiduje usuwanie danych nieletnich z rejestru na określonych warunkach. Z tej historii nie wynika dożywotni wpis”. Nie ucz tego zdania jako reguły prawnej. [6]

Etap 6 z 6 Podsumowanie

Przejdź do podsumowania w symulatorze. Odróżnij możliwy pozytywny finał od wydarzeń głównej ścieżki. Zapytaj: „Co musiałaby zmienić Maja i co powinni zrobić dorośli?”. Zmiana wymaga zaprzestania poniżania, a nie wybaczenia przez Anię.

Po etapie 6, przed planszą końcową, pokaż komiks P3 „Wsparcie i reakcja” jako osobny przykład. Zapytaj, co zrobiła koleżanka, za co odpowiada dorosły i po czym poznamy skuteczność pomocy. Samo zgłoszenie nie dowodzi, że krzywdzenie ustało.

Plansza końcowa i plan pomocy

Wyświetl planszę „Każdy zasługuje na szacunek i bezpieczeństwo”. Pytanie brzmi: „Co jest dla Ciebie najważniejszym wnioskiem z tej historii?”. Uczniowie wybierają jeden wniosek:

- Kolor skóry i pochodzenie nie zmieniają prawa do szacunku.
- Moja reakcja może pomóc osobie poniżanej.
- Uprzedzenia nie usprawiedliwiają krzywdzenia.

Przy zadaniu 4 na karcie B pokaż infografikę P2 „Jak pomóc osobie poniżanej”. Każdy wybór z planszy końcowej można dobrze uzasadnić. Podaj szkolną drogę zgłoszenia i kolejny kontakt, gdy pomoc nie nadejdzie. Porównaj odpowiedzi końcowe z notatką sprzed projekcji. W rozszerzeniu przejdź do karty C. Zakończ: „Za krzywdzenie odpowiada osoba, która je stosuje. Pomoc dorosłych nie zależy od zgody osoby krzywdzonej na mediację”.

Karta pracy A

Ksenofobia w historii Ani i Mai | Klasa VIII | Analiza filmu

Nie przepisuj wyzwick ani nie opisuj osób z naszej klasy. Odpowiadaj na podstawie filmu lub streszczenia. Możesz użyć krótkich haseł lub ustnie uzgodnić odpowiedź z nauczycielem.

1 Rozpoznanie krzywdzenia

Po etapie 2 zapisz dwa zdarzenia świadczące o poniżaniu Ani. Uwzględnij szkołę i internet.

W szkole:

.....
.....

W internecie:

.....
.....

Z jaką cechą Ani lub jej rodziny Maja wiąże poniżanie? Dlaczego nie jest to zwykła sprzeczka?

.....
.....

Jak reakcje grupy wpływają na sytuację Ani? Podaj jeden widoczny skutek krzywdzenia.

.....
.....

2 Odmowa mediacji a prawo do pomocy

Po etapie 3 oceń zdanie: „Skoro Ania odmówiła mediacji, szkoła może poczekać z udzieleniem jej pomocy”. Uzasadnij odpowiedź.

.....
.....
.....

Czy skierowanie sprawy przez sąd zastępuje zgodę uczestników na mediację?

.....
.....

3 Co powinien zrobić dorosły

Po etapie 4 wskaż zachowanie ojca Mai, które pogarsza sytuację Ani. Nie cytuj obraźliwych słów.

.....
.....

Jakiej reakcji oczekujesz od dorosłego prowadzącego spotkanie?

.....
.....

Karta pracy B

Ksenofobia w historii Ani i Mai | Klasa VIII | Pomoc i wnioski

4 Bezpieczna pomoc świadka

Korzystając z infografiki P2, ułóż plan pomocy Ani. Świadek nie musi sam konfrontować się z Mają.

Jak wesprę Anię, dbając także o własne bezpieczeństwo?

.....
.....

Któremu dorosłemu zgłoszę sytuację i jak się z nim skontaktuję? Skorzystaj z informacji nauczyciela.

.....
.....

Ułóż krótkie zgłoszenie: co się dzieje, gdzie, czy się powtarza i dlaczego potrzebna jest pomoc.

.....
.....
.....

Do kogo zwrócę się dalej, jeśli pierwsze zgłoszenie nie przyniesie skutecznej pomocy?

.....
.....

Jak zachowam informację o obraźliwym wpisie bez rozpowszechniania go wśród uczniów?

.....
.....

5 Mój wniosek z planszy końcowej

Wybierz jeden z trzech wniosków. Zapisz jego treść lub numer i uzasadnij zdarzeniem z historii.

.....
.....
.....

6 Sprawdzenie na zakończenie

Dlaczego potrzeba popularności nie usprawiedliwia zachowania Mai?

.....

Jedno konkretne działanie, które świadczyłoby o zmianie zachowania Mai, to:

.....

Karta pracy C

Ksenofobia w historii Ani i Mai | Klasa VIII | Rozszerzenie o prawach dziecka

7 Praca z Konwencją o prawach dziecka

Przeczytaj dwa fragmenty Konwencji. Znak [...] oznacza pominięcie części przepisu. [3]

Art. 2 ust. 1: „Państwa-Strony w granicach swojej jurysdykcji będą respektowały i gwarantowały prawa zawarte w niniejszej konwencji wobec każdego dziecka, bez jakiegokolwiek dyskryminacji, niezależnie od rasy, koloru skóry, płci, języka, religii [...]”.

Art. 19 ust. 1: „Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku [...]”.

Jakie prawo z art. 2 jest istotne w sytuacji Ani? Połącz fragment przepisu z konkretnym zdarzeniem.

.....
.....

Dlaczego, w świetle art. 19, samo oczekiwanie na porozumienie nie wystarcza? Wskaż potrzebne działanie dorosłych.

.....
.....

8 Przykład działania organizacji pozarządowej

Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” dokumentuje przypadki rasizmu i ksenofobii. W publikacji „Brunatna Księga 2011-2012” przedstawiono wyniki takiego monitoringu. To przykład zbierania i upowszechniania informacji o naruszeniach, które pomaga dostrzec problem. [5]

Nazwij działanie organizacji i wyjaśnij, jak może wspierać ochronę praw człowieka.

.....
.....

Dlaczego działalność organizacji nie zastępuje pilnej pomocy szkoły w sytuacji Ani?

.....
.....

Pytanie dodatkowe o tożsamość

Czy pochodzenie jednego z rodziców z innego kraju wyklucza przynależność do polskiej społeczności? Wyjaśnij, jak można łączyć różne tożsamości. Nie ustalaj obywatelstwa Ani na podstawie jej wyglądu.

.....
.....

Przykłady odpowiedzi i informacja zwrotna

Poradnik: rozdział 8, s. 36; rozdział 9, s. 37 i 40. Przykłady nie wykluczają innych trafnych odpowiedzi. Oceniaj rozumienie i uzasadnienie, nie zgodność opinii z poglądem nauczyciela.

Karta A

1. Przykłady: obraźliwe karteczki na ławce i poniżanie na korytarzu; krzywdzące wpisy na koncie Ani. Powodem wskazywanym przez Maję są kolor skóry Ani i pochodzenie ojca. Powtarzające się poniżanie, udział grupy i trudność w obronie pokazują przemoc. Śmiech otoczenia wzmacnia Maję. Ania unika szkoły i zamyka konto w serwisie społecznościowym.
2. Zdanie jest błędne: prawo do pomocy nie zależy od zgody na mediację. Szkoła powinna podjąć ochronę i interwencję. Skierowanie przez sąd nie zastępuje dobrowolnej zgody uczestników. Odmowa Ani nie usprawiedliwia dalszej przemocy Mai.
3. Ojciec Mai popiera krzywdzące przekonania i poniżanie. Dorosły prowadzący powinien przerwać obrażanie oraz zadbać o ochronę Ani. Samo przypominanie zasad nie wystarcza, jeżeli krzywdzenie trwa. Ania nie ma obowiązku dalej tego słuchać.

Karta B

4. Plan: spokojnie zaoferować Ani wsparcie, zaproponować wspólne zgłoszenie wychowawcy, powiedzieć o powtarzalności i obawie przed dalszym poniżaniem. Przy braku pomocy zgłosić sprawę pedagogowi, psychologowi, dyrektorowi lub innemu zaufanemu dorosłemu. Wpis zachować na urzędzeniu lub w rzucie ekranu i przekazać właściwemu dorosłemu bez rozsyłania klasie.

Przykład zgłoszenia: „Maja wielokrotnie poniża Anię w szkole i internecie z powodu koloru skóry i pochodzenia jej ojca. Inne osoby się przyłączają. Ania boi się chodzić do szkoły. Proszę o pomoc i zadbanie o jej bezpieczeństwo”.

5. Dobrze uzasadniona odpowiedź: „Wybrałem reakcję świadka, bo śmiech koleżanek wzmacniał Maję, a Iga zgłosiła problem nauczycielowi. Świadek może wesprzeć Anię i pomóc jej dotrzeć do dorosłego”. Częściowa: „Trzeba pomagać”, bez zdarzenia. Do korekty: „Ania powinna była zgodzić się na mediację, wtedy nie byłoby problemu”.

6. Potrzeba uznania nie daje prawa do poniżania. Zmianą byłoby zaprzestanie krzywdzących wpisów i wyzwisk oraz respektowanie granic Ani. Same przeprosiny bez zmiany nie dowodzą, że przemoc ustała. Ania nie musi wybaczyć ani nawiązać przyjaźni. W P3 koleżanka wspiera i towarzyszy zgłoszeniu, a dorosły interweniuje i sprawdza skuteczność pomocy.

Karta C

7. Art. 2: prawa przysługują każdemu dziecku bez dyskryminacji; w filmie Ania jest poniżana z powodu koloru skóry. Art. 19: potrzebne są działania chroniące przed przemocą, np. przerwanie poniżania, zapewnienie opieki i sprawdzanie skuteczności pomocy.
8. Organizacja dokumentuje rasizm i upowszechnia informacje o nim. Pomaga to rozpoznawać problem i potrzebę reagowania. Szkoła nadal odpowiada za bieżącą ochronę ucznia. Pytanie dodatkowe: można łączyć tożsamość polską z innymi związkami rodzinnymi lub kulturowymi; pochodzenie rodzica nie wyklucza przynależności do społeczności.

Prosta skala informacji zwrotnej

Przed zadaniem podaj trzy kryteria: poprawność informacji, odwołanie do zdarzeń lub źródła i uzasadnienie. Każde oceniam w skali 0-2: 2 oznacza trafną i pełną realizację, 1 częściową, 0 istotny błąd lub brak podstawy. Przy planie pomocy sprawdź także bezpieczeństwo proponowanych działań. Nie przeliczaj sumy automatycznie na stopień.

Powiedz: „Trafnie zauważyłeś...” oraz „Uzupełnij odpowiedź o...”. Wyjaśnij błąd, jeśli uczeń obwinia Anię lub usprawiedliwia rasizm, i pozwól poprawić odpowiedź. Nie oceniam osobistych doświadczeń, emocji ani wyboru przycisku na planszy.